

Dossier

CATALÀ

La societat reactiva el Consell de la Llengua després del desert Bauzá

L'òrgan de promoció del català, creat el 2002, no es va reunir cap vegada la passada legislatura

A. MASCARÓ
PALMA

“Les quatre illes que formen aquest país fet d'accents i de desinències verbals; de vocals neutres o obertes; d'un lèxic ric, potent i divers que ens serveix per descriure'ns, per situar-nos en el món. Moltes gràcies a tots els assistents per les aportacions fetes, per compartir dubtes, contradiccions i, fins i tot, retrets”, deia ahir al Parlament la consellera de Transparència, Participació i Cultura, Esperança Camps, en la solemne represa del Consell Social de la Llengua, que després de 4 anys d'inactivitat es va tornar a reunir.

També la presidenta del Govern, Francina Armengol, va destacar que la trobada, a la qual assistiren bona part dels 50 membres, significa “una passa important per tornar a una normalitat” en matèria lingüística que “mai no s'hauria d'haver perdut” a Balears. En aquest sentit, la presidenta defensà que “com a objectiu clar del Govern, hi ha tornar el català al lloc que li pertany com a llengua pròpia de les Illes” recuperant, entre d'altres, “el Consell Social de la Llengua Catalana o tornant a implantar el català a l'Administració, per fer-la més pròxima a la ciutadania”.

Ahir es varen reunir bona part dels 50 membres del Consell Social de la Llengua. ISAAC BUJ

Armengol va recordar l'agressió que va patir el català els darrers anys i va esmentar la manifestació del 25 de març del 2012. “Aquell dia la societat de les Illes va fer un clam, va fer sentir la veu per defensar una

de les nostres senyes d'identitat davant l'agressió a la llengua pròpia de les Illes Balears per part de l'aleshores Govern autonòmic. Més de 50.000 persones sortiren als carrers de Palma, en una manifestació

que es va convertir en una de les més multitudinàries de la nostra història, contra una agressió sense precedents, contra la història, la cultura i la llengua pròpia, la llengua catalana”, digué.

El Col·legi d'Advocats denuncia la nul·la presència del català a la Justícia

ANNA MASCARÓ
PALMA

“En 30 anys que faig feina a la justícia balear, no he rebut un sol escrit en català”. Amb aquests termes il·lustrà ahir la representant de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de les Illes (ICAIB), Regina Vallès, la gairebé nul·la presència de la llengua pròpia del territori al sistema judicial. En la trobada anual de les comissions de llengües de la institució balear i el seu homònim català, el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya (CICAC), Vallès insistí en la necessitat de revertir aquesta tendència, que fins i tot fa que “per evitar problemes, el mateix advocat li recomani al client que s'expressi en castellà”.

El representant del CICAC, Josep Canicio, reivindicà un ús de la llengua catalana a la Justícia equiparable al del castellà: “Estam en

Josep Canicio, del Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya, i Regina Vallès, aquest matí a la seu del Col·legi d'Advocats de les Illes. I BUJ

percentatges del 90% d'ús del castellà i 10% del català en els processos judicials a Catalunya”, una proporció que, a les Illes, tot i que a manca de xifres contrastades, quedaria en un 99%-1% a favor del castellà. “Tots tenim dret a expressar-nos en el nostre idioma en un procés judicial. El percentatge hauria de ser del 50%-50%”, reivindicà Canicio.

“Com que el sistema judicial depèn del Ministeri”, recordà l'advocada, “tot està pensat perquè es faci en castellà, començant pels formularis”.

Ara bé, el màxim exponent de la discriminació lingüística a la Justícia, afirmà Canicio, “són les vistes orals: a tothom li va millor explicar-se en la seva llengua, encara que en domini d'altres, però massa sovint et pots trobar un jutge que prové d'una altra comunitat i no t'entén, perquè el coneixement de les llengües cooficials és un mèrit, però encara no és un requisit per fer feina”. I malgrat que per llei es pot demanar un intèrpret, “per qüestions d'operativitat molts advocats aconsellen que s'hi renunciï”.

A més, existeix entre els usuaris una certa “por de parlar en català”, reconegué Canicio, “per si de cas al jutge no li cau bé i perjudica l'interessat”. Però aquest temor, afirmà, “avui dia és totalment infundat:

si el jutge cometés una discriminació així seria un delictes, és el mateix que dictar en contra d'algú per la seva raça o sexe”. Així, tant Canicio com Vallès coincidiren en el seu diagnòstic sobre el problema: és més una qüestió d'inèrcia que no de ganes de generar polèmica.

“S'ha de canviar el xip”, insistí Vallès, que assegurà que, per fer-ho, el Col·legi posa a disposició dels seus membres diverses activitats per aprendre català i afavoreix l'ús de documentació en aquesta llengua. Tot i així reconeix que entre els col·legiats “no hi ha gaire interès sobre el tema”.

La solució passa, doncs, per exigir la llengua catalana com a requisit. Però les iniciatives que han intentat fer-ho, lamentà Canicio, “no han prosperat mai”. “Costa moltíssim. Primer s'ha d'acabar amb la concepció que és el ciutadà el que s'ha d'adaptar al sistema i no a l'inrevés”, sentencià. ■

50.000

persones sortiren al carrer el març del 2011 per reclamar al Govern que aturàs una agressió sense precedents a la llengua i cultura pròpies de Balears, dirigida per José Ramón Bauzá.

2013

El sindicat STEI i l'Obra Cultural Balear varen fer una convocatòria extraoficial d'aquest Consell Social l'any 2013, en senyal de protesta per la inacció de l'Executiu, que no el va reunir cap vegada.

Tres anys després, emperò, les coses han canviat gràcies als anhels de canvi de la societat civil, avui més plural i amb grans expectatives d'anys de reivindicacions. Aquest Consell Social, que es convocà per primera vegada l'any 2002, va romandre inactiu durant la passada legislatura, tot i que el seu reglament esmenta que s'ha de convocar el ple almenys dues vegades per any. El sindicat STEI i l'Obra Cultural Balear varen fer una convocatòria extraoficial d'aquest Consell Social l'any 2013. El Consell Social de la Llengua Catalana és un òrgan de consulta i assessorament en temes lingüístics i està format per cinquanta entitats representants de diferents sectors de la societat de les Illes Balears. La sessió d'ahir s'encetà amb el discurs de la presidenta del Parlament, Xelo Huertas.

Pel que fa, estrictament, al l'ordre del dia, que era de contingut més aviat formal, es va nomenar com a secretari Joan Albert Villaverde i es va informar sobre l'estat de la situació en matèria de política lingüística. Finalment es va constituir la Comissió Permanent i es va tancar l'acte amb la composició i els encàrrecs a la Ponència de Planificació.

La consellera Esperança Camps va voler recordar les paraules de l'aleshores conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons, l'any 2002, quan es va encetar la singladura de l'organisme que pretén vetllar per l'impuls de la llengua catalana en cada un dels àmbits de la societat illenca: "constatam la necessitat de ser cada vegada més plurilingües, però també constatatam la necessitat de situar en posició de preferència la llengua catalana, la que parlam la gent que naixem a aquestes illes des de fa set-cents anys", va citar ahir la consellera de Cultura, Esperança Camps.

Xelo Huertas: "Ens ajuda a continuar sent qui som"

El Consell Social està presidit per la presidenta del Govern, Francina Armengol, i té com a vicepresident primer Esperança Camps, consellera de Participació, Transparència i Cultura, mentre que el vicepresident segon és Llorenç Huguet, rector de la UIB. Marta Fuxà, directora general de Política Lingüística, i Jaume Mateu, president de l'Obra Cultural Balear, també són vicepresidents. A l'acte hi assistiren diferents diputats de tots els grups parlamentaris.

A l'inici de la sessió, la presidenta del Parlament, Xelo Huertas, va manifestar la seva "absoluta satisfacció" pel fet que fos el Parlament "qui vegi reunir-se el Consell Social de la Llengua Catalana", un organisme, segons Huertas, que "té un paper cabdal perquè ens ajuda a continuar sent qui som".

OBSERVATORI

JOAN MELIÀ

PROFESSOR DE FILOLOGIA DE LA UIB

Feina per fer

No l'encertaria qui, davant la situació de la llengua catalana a les Balears, conclogués que la Direcció General de Política Lingüística (DGPL) té una feina per a avançar cap a una situació de més normalitat de la llengua pròpia d'aquestes illes. Bé, no l'encertaria de ple. No és només la DGPL que té la feina, sinó tot el Govern, els consells i els ajuntaments. I també l'Estat, però —ens ho diu l'experiència— val més no confiar-hi: quan des dels organismes centrals intervenen en qüestions d'ordenació de drets i usos lingüístics no ho fan precisament a favor —en el nostre cas— del català. Però no n'hi ha prou. També és responsabilitat de la resta de la societat, de les diverses organitzacions i dels individus mitjançant els seus comportaments.

Abocar, tant des d'un costat com de l'altre —institucions públiques o resta de la societat—, tota la responsabilitat sobre un d'aquests dos grups de factors és una gran equivocació; sobretot si aquesta concepció es trasllada a la pràctica. L'actuació conjunta fa molt més eficient qualsevol esforç. I, a més, les complexes característiques de la societat actual fan molt improbable que les actuacions de sols un dels dos agents puguin assolir l'objectiu.

La llengua forma part del conjunt de béns comunitaris. És de tots. Però, a diferència de molts altres, hi transitam, ens hi recolzam, l'observam i en podem gaudir permanentment. I l'ús constant i massiu el fa créixer i l'enforteix, mentre que en el desús hi arrela la degradació. El problema és que aquesta pertinença col·lectiva, en un sistema de valors com l'actual, també esdevé un punt feble, ja que és dominant la percepció que "el bé comú no és de ningú", en comptes de ser de tots. Aquest és un dels reptes: aconseguir que la llengua catalana sigui vista, com a bé comú, bé propi per tots, tant pels qui la tenen com a primera llengua com pels qui l'han adquirida posteriorment, en el grau que sigui (passiu o actiu).

En aquest sentit era una necessitat la reactivació del Consell Social de la Llengua Catalana (CSLC), com a punt de trobada entre les institucions públiques i la resta de la societat per al debat i l'acord sobre les actuacions per fer amb l'objectiu de revitalitzar l'ús de la llengua pròpia de les Illes Balears. Ara bé, el CSLC no ha de servir per a descarregar-hi

Les llengües són factors de solidaritat entre els membres de la comunitat lingüística i poden ser ponts que afavoreixin la cohesió social. I.B.

Gaudi
La llengua
forma part del
conjunt de
béns
comunitaris.
És de tots

Actuació
La nefasta
política
anterior obliga
a recórrer
itineraris ja
superats

la responsabilitat de les diverses parts, sinó que la funció que ha de tenir ha de ser, precisament, activar-la i encaminar-la adequadament.

La nefasta política contra la llengua catalana practicada durant l'anterior legislatura obliga a recórrer itineraris ja superats anteriorment. A grans trets, les línies d'actuació a què convé dedicar ara els principals esforços són les que ja havien estat en altres moments prioritàries: implicació del màxim ventall social possible; garantia de la seguretat d'ús i protecció activa dels usuaris en tots els àmbits (principalment en el públic i amb insistència especial en l'àmbit jurídic, policial, sanitari...); generalització del coneixement de la llengua; ampliació de la presència del català en l'oferta d'activitats de lleure, els mitjans de comunicació de masses, els productes comercials, el paisatge lingüístic...; creació d'àmbits de coneixement i ús necessaris. L'acompanyament social en l'aplicació d'aquestes mesures és imprescindible, però les institucions han de protagonitzar la planificació i liderar el procés.

Les llengües són factors de solidaritat entre els membres de la co-

munitat lingüística i poden ser ponts que afavoreixin la cohesió social, si s'actua a favor i no en contra de les llengües i si es fa una distribució racional de les funcions, tenint en compte el que estableix, per exemple, la Declaració Universal de Drets Lingüístics (1996).

L'any que ve farà trenta anys de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística (1986), i l'experiència acumulada durant aquest període ens fa veure que, tot i els avanços que es puguin produir en el procés cap a la normalitat de les funcions del català i en l'esvaïment dels prejudicis, sempre tindrem qui pretendrà posar-hi obstacles, ja sigui de manera frontal o més manyosament empentint-la i deslligant-la, encara que només sigui en la pràctica, del conjunt lingüístic a què pertany. Pel manteniment d'ideologia de la rànica espanyolitat o perquè és un ninxol que permet fer la viu-viu políticament quan no hi ha gaire més substància. Hem de tenir en compte aquesta remora. Però també que qui no respecta la teva llengua, tampoc no et respecta a tu.

LA SALUT DE LA LLENGUA A LES ILLES

La meitat dels balears p

Un de cada tres ciutadans de les Illes té la llengua pròpia com a preferent i un 10,3% l'empra indistintament del castellà, segons un estudi

ANNA MASCARÓ
PALMA

Poc més d'un terç dels ciutadans de les Illes (el 36,8%) té el català com a llengua preferent, menys dels que l'aprenen com a llengua materna 37,9%, mentre que un de cada deu habitants l'empra indistintament amb el castellà. Així, menys de la meitat de la població balear fa servir la llengua pròpia amb freqüència, malgrat que el 80,5% la sap parlar. És el que es desprèn de l'estudi que Joan Melià, director del Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes, publicarà properament a la revista especialitzada en política lingüística *Llengua i ús*, al qual ha tingut accés aquest diari i en què a partir de 1.800 entrevistes es diagnostica l'estat de salut actual del català.

Pocs novinguts el parlen

El 40% dels balears provenen de fora de la comunitat. El 40% de la població de les Illes és originària de fora del territori de parla catalana (que inclou Catalunya i el País Valencià), una xifra que s'ha doblat des del 1970, quan el 82% dels residents eren autòctons. La dada és significativa ja que, segons l'estudi, l'origen de la població determina fortament la seva vinculació amb la llengua catalana.

Així, malgrat que el domini de la llengua pròpia entre els nascuts a les Illes pràcticament s'ha generalitzat (el 98,9% sap parlar català), només el 66% dels nascuts a la resta de l'Estat el parlen i el 58,5% dels estrangers.

Més fort a Menorca

Palma, Eivissa i Formentera són els llocs on menys català se sent parlar en català: el 54% dels enquestats declara que el parla habitualment. A la Part Forana de Mallorca el seu ús també supera el de la llengua de l'Estat (el 46% el parla preferentment, per davant el 42% que s'estima més el castellà).

Eivissa és l'illa on es parla més castellà habitualment: el 66,5% el té com a primera llengua i només el 22% parla català amb normalitat. A la zona de Palma, el 56% declara que sol parlar més en castellà i un escàs 28% que ho fa en català, i a Formentera el castellà torna superar la llengua pròpia (el 56% la prefereix, davant el 28% que parla habitualment formenterer).

Llengua materna

El castellà continua essent la llengua inicial de la majoria. La llengua més estesa com a llengua

Més domini
Augmenta el nombre de gent que escriu català correctament

inicial o materna és el castellà (el 49,6%), mentre que el 37,9% té la catalana com a inicial. Per grups d'edat, destaca el fet que entre els majors de 65 anys el català ocupa la primera posició com a llengua materna (un 56,1%), la qual cosa s'explica perquè el nombre de gent

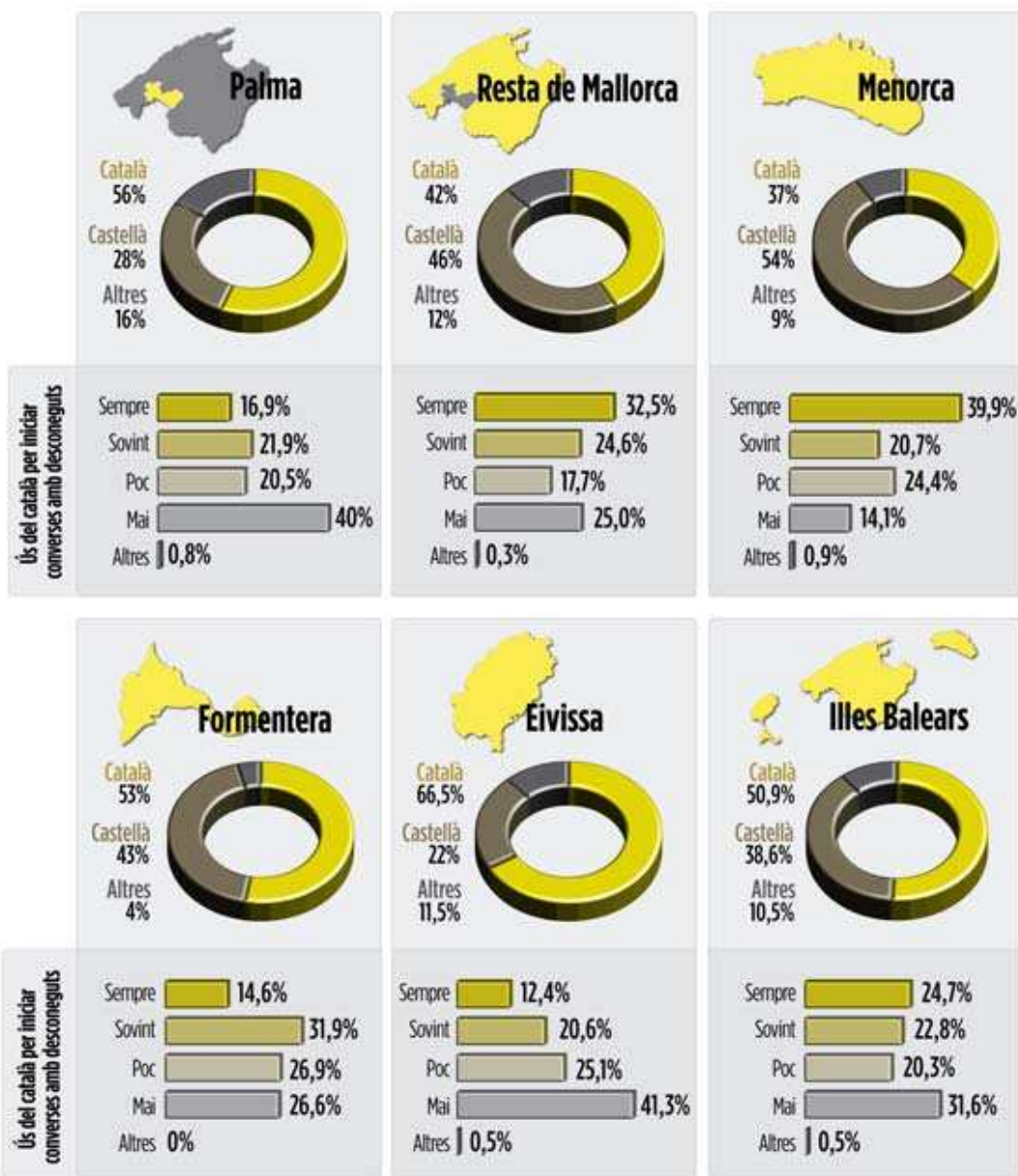
d'aquesta edat nascuda a Mallorca és més elevat. Pel que fa als joves d'entre 15 i 29 anys, només el 36,6% declara la llengua catalana com la materna. El grup on menys gent té el català com a inicial és el de la franja entre els 30 anys i els 44, amb un 29,9%. Segons Melià, la causa d'això

és la major proporció de població d'origen immigrant en aquest grup.

Llengua d'identificació

Nous parlants consideren el català com a pròpia. Tot i que la llengua castellana és la més emprada, la catalana té el valor

Ús del català a les Illes

Parla català habitualment

més alt com a llengua d'identificació, és a dir: més parlants la consideren com "la seva llengua", fins al punt que un 2,6% de la població, sense tenir la llengua catalana com a materna, sí que la considera com a pròpia. Aquesta xifra, tot i que és petita, demostra que el català és capaç d'atreure integrants d'altres grups lingüístics inicials.

Iniciar converses

El català s'empra més amb els desconeguts

Cada vegada hi ha menys reserves dels balears a iniciar converses amb desconeguts en català: el 47,5% dels enquestats ho fa molt sovint i només el 31,6% diu que no ho fa mai. Per zones, Menorca i la Part Forana són els llocs on més es fa i Palma, Eivissa i Formentera on s'obren menys converses en català.

El 89% dels joves el sap parlar

L'escolarització en català funciona

L'escolarització en català a les Illes té uns efectes molt clars en normalització lingüística: el 89% dels joves d'entre 15 i 29 anys diu saber parlar en català, una xifra més alta respecte a les generacions anteriors. Només el 74,2% de la població d'entre 30 i 44 anys parla l'idioma, una part important de la qual prové d'altres indrets.

Entre els enquestats de més edat, a partir de 65 anys, molts dels quals varen néixer i créixer en la dictadura franquista, el 83,3% domina la llengua, la qual cosa fa pensar que la majoria l'aprené al·l' àmbit domèstic.

Ús familiar

Es parla més castellà en parella

A casa, l'idioma més emprat és el castellà, sobretot amb la parella: el 55,6% de les parelles són castellanoparlants, davant el 34,5% que interacciona en català. Segons l'estudi, això respon al fet que se'n formen moltes lingüísticament mixtes, que tendeixen a comunicar-se en castellà.

En canvi, els parlants de català no abandonen la llengua per dirigir-se als seus fills: el 41,7% de pares enquestats parla en català als seus nins, mentre que el 45,4% ho fa en castellà.

Menorca parla català

Menorca i la Part Forana de Mallorca són els punts de l'arxipèlag on la llengua pròpia del territori té més presència

40% d'immigrants
Només el 60% dels balears ha nascut en territori de parla catalana

Castellà al carrer

L'espanyol guanya a l'esfera pública

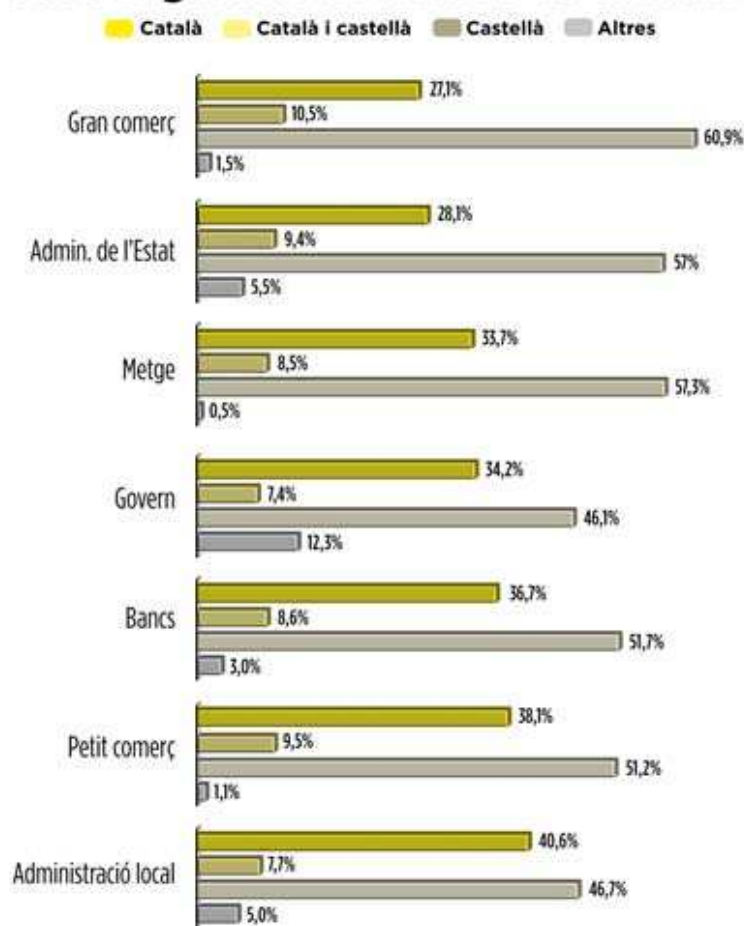
La llengua del carrer continua essent la castellana, sobretot pel que fa a les grans superfícies comercials, en què el 60,9% dels enquestats afirma que l'atenen en castellà, així com a l'Administració de l'Estat (57%). Destaca el fet que el 57,3% de la gent declari que, quan va al metge, aquest normalment se li adreça en castellà, mentre que l'Administració local i els petits comerços són els llocs públics on més català es parla, amb un 40,6% i un 38,1% dels parlants que ho afirmen, respectivament.

Més nivell de català

Augmenten els que el saben escriure

Entre 2004 i 2014, el domini de la llengua s'ha incrementat, especialment en la capacitat d'expressió escrita, passant del 46,9% fa 11

Usos lingüístics en àmbits de consum

Majoria de castellà
En tots els indicadors, l'espanyol és dominant

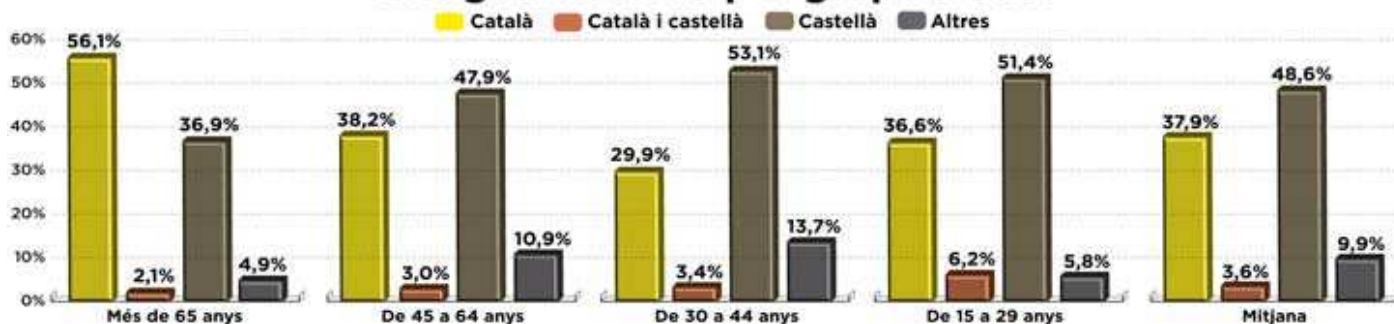
anys al 60% el 2014. Respecte a expressió oral, la gent que la domina ha augmentat en 5,9 punts (del 74,6% al 80,5%).

Unitat de la llengua

El 80% està d'acord que a les Illes es parla català

El 80% dels enquestats assumeix i està d'acord que la llengua de l'arxipèlag és la mateixa que la que es parla a les Illes Balears, el País Valencià, Andorra i Catalunya. Respecte a l'any 2004, el nombre de persones que pensa així ha crescut un 2,3%. —

Llengua materna per grups d'edat

LA SALUT DE LA LLENGUA A LES ILLES

10 accions per recuperar la llengua

Durant el primer Pacte de Progrés, el Consell de la Llengua Catalana va elaborar un pla d'actuació per tal de fomentar la normalització lingüística, ple d'accions concretes que ara es recuperaran

ARABALEARS * PALMA

01

**Resposta als
novinguts**

FORMACIÓ PER A PARES I FILLS

Els moviments demogràfics tenen una incidència important sobre la societat també en matèria lingüística. Per tal de donar una resposta a les necessitats d'acolliment lingüístic, el pla de normalització planteja la creació d'aules i programes d'acolliment, convenientment dotades, per als alumnes novinguts durant l'etapa inicial d'incorporació al sistema escolar de Balears.

Igualment, estableix la conveniència de dotar de classes de reforç de llengua catalana dins l'horari escolar els centres amb més alumnat amb aquestes necessitats, com també oferir hores de suport per aconseguir l'anivellament dels coneixements per a aquells alumnes que van arribant durant el curs. Els cursos per a pares i mares, mitjançant les Amipa, també són una proposta adreçada als immigrants.

02

**L'assistència
sanitària en català**

EL PAPEL DEL PERSONAL

El pla es proposa assegurar que els ciutadans puguin expressar-se en català a l'hora de rebre assistència sanitària i fomentar també el coneixement de la llengua pròpia per part del personal d'aquest servei essencial. Per això, destaca la necessitat d'oferir cursos, instal·lar punts d'aprenentatge i implantar tota una sèrie de procediments que permetin millorar el nivell d'ús de la llengua, inclosos materials informàtics amb nomenclatura específica i anàlisi de necessitats.

07

**Millorar la manca
d'ús entre juristes**

IMPLICACIÓ DE LA UIB

El pla proposa la implicació de la Universitat de les Illes Balears, i particularment de la Facultat de Dret, perquè proporcioni als professionals del món jurídic la formació necessària del llenguatge específic del dret i el llenguatge administratiu en català. El món jurídic és un dels que menys fa servir la llengua pròpia, entre altres motius, perquè la formació que han rebut molts dels jutges, advocats o notaris és únicament en castellà i, per tant, els resultats són complicats.

03

**El català també
existeix per a l'Estat**

COOPERACIÓ

En el marc de l'objectiu estratègic de fomentar l'acceptació efectiva del català en els òrgans de l'administració estatal, el Pla de normalització es va proposar l'exigència de l'ús del català en les planes web dels organismes estatals i en les campanyes informatives que l'Estat difongui a les Illes Balears, mitjançant contactes periòdics amb els responsables dels organismes esmentats. Igualment, s'hi va proposar la formalització de convenis de col·laboració amb la Delegació del Govern per incrementar el nivell de normalització de totes les actuacions de l'Administració de l'Estat.

04

**Distribució dels
productes culturals**

COMPROMÍS DEL GOVERN

L'Administració es posa com a objectiu la difusió periòdica d'informació sobre l'oferta de productes culturals en llengua catalana, a més d'assegurar que els materials estiguin a l'abast dels potencials destinataris mitjançant els canals de distribució per tal de garantir el foment del consum cultural.

08

**Mesures a
l'Administració**

UN INSTRUMENT DE NORMALITAT

Consolidar l'ús de la llengua pròpia com a instrument de comunicació a les diferents administracions és un dels objectius més ambiciosos del pla. Per aquest motiu, el document promou la utilització del català en les relacions del Govern i consells amb la justícia, els registres públics, a més de fomentar l'actitud positiva dels responsables polítics en l'exercici de les seves funcions com a representants de la societat. Igualment, ja en aquell moment, l'Executiu tenia com a prioritat generalitzar la suficiència de la capacitat lingüística del personal de l'Administració, perquè així els ciutadans puguin exercir el seu dret a operar en català.

05

**Empreses
concessionàries**

INFORMACIÓ I SUPORT

El document considera fonamental informar les empreses públiques i les que participen de licitacions de l'Administració de la necessitat de cenyir-se a la normativa lingüística, i oferir-los recursos i acompanyament per tal que la compleixin.

09

**Convenis amb la
telefonía**

SERVEI EN CATALÀ

Signatura de convenis amb les empreses que ofereixen serveis de telefonía i comunicació i les subministradores d'aigua i energia perquè incorporin la llengua catalana en el seu funcionament i en els seus productes a fi de garantir el dret del ciutadà a disposar del servei en la llengua catalana.

10

**Support a la premsa
en català**

SUPLEMENTS DE QUALITAT

Es destaca el paper fonamental dels mitjans de comunicació i s'estableixen diferents mesures, com el suport econòmic a la creació de suplementos culturals de qualitat o directament a la distribució de premsa als centres educatius.

Som un poble unit, alegre i combatiu

Opinió

BEL BUSQUETS

DIPUTADA DE MÉS PER MALLORCA

A vui és un dia de festa: després de 4 anys s'ha tornat a convocar el Consell Social de la Llengua Catalana. En els primers 100 dies de Govern hem assolit una fita importantíssima per a la normalització lingüística del català.

El Consell Social és un òrgan de participació en què la ciutadania i entitats representatives formen part activa de la planificació lingüística que el Govern de les Illes Balears duu a terme per incorporar o reincorporar la llengua catalana als

usos socials que li pertoquen com a llengua oficial pròpia de les Illes.

Ja dins els #AcordsPelCanvi, es va apostar per la recuperació de la Direcció General de Política Lingüística; hi ha una compromís clar perquè la llengua catalana ocupi un lloc central en la vertebració del nostre país.

Havia de ser així. Venim d'una legislatura infernal; en què hem patit una persecució eixelebrada contra la identitat i la llengua catalana. El Govern Bauzá va fer seu el discurs catalanòfob promogut pel Círculo Balear i va atacar sense miraments dos punts de la normalització d'ús de la llengua catalana: l'escola i els mitjans de comunicació. A més de la persecució al tractament lingüístic en l'àmbit de l'educació; no són

Infern
Hem patit una
persecució
eixelebrada
contra la
identitat
i el català

Congrés
És el moment
d'un nou
repte i de fer
una passa
més per tenir
veu a Madrid

menys importants les agressions contra el català als mitjans de comunicació: retallada de subvencions a la premsa escrita, programació de pel·lícules únicament en castellà a IB3, obligatorietat d'ús del català als informatius d'IB3, desconnexió dels canals 33 o Súper 3... Hi havia un gran interès d'arribar a la mateixa situació que al País Valencià, governat també massa anys pel PP.

Però, com ja va dir na Fina Santiago al passat ple del Parlament, la societat civil va decidir autorescat-se a les passades eleccions del 24 M. I l'aposta és clara: cal enfortir l'ús de la llengua, cal millorar l'autoestima dels catalanoparlants, cal convertir la llengua catalana en un factor de cohesió social, en eix trans-

versal de vertebració social.

Una vegada més, hem vençut el Goliath de la persecució, de la discriminació, de la prohibició, de la catalanofòbia. Ara és el temps d'una nova manera de fer política: ha guanyat el David de la participació, del compromís social, de la implicació en la política lingüística i la vertebració del país.

I el David té a partir de desembre un altre Goliath al davant. Un estat que no ha assumit encara la seva concepció com a estat plurilingüe ni la seva coresponsabilitat en la promoció de la llengua catalana. És el moment d'un nou repte i de fer una passa més per tenir veu a Madrid. Estem preparats per assumir-lo: som un poble unit, alegre i combatiu.

OBSERVATORI

MIQUEL GOMILA GARCIES

MEMBRE DEL GRUP DE RECERCA SOCIOLINGÜÍSTICA DE LES ILLES BALEARS

Adolescents i llengua

És una idea força estesa entre els investigadors que els adolescents són un dels sectors fonamentals per a establir una anàlisi de futur sobre la situació sociolingüística: per una banda, ja han adquirit uns coneixements i uns usos lingüístics concrets; per l'altra, són el grup que actua com a motor de canvis de tot tipus, entre ells els que afecten l'ús de les llengües, i, alhora, es troben fortament influenciats per l'entorn i pels mitjans de comunicació; i, finalment, són el futur de la societat actual, i les seves característiques i els usos que facin de les llengües determinaran el paisatge lingüístic dels propers anys.

Els adolescents són l'objecte d'estudi del nostre treball "De primària a secundària: adolescents llengua i consum cultural a Mallorca", emmarcat dins el projecte RESOL, l'objectiu principal del qual és analitzar l'evolució de quines són les pràctiques, actituds i competències lingüístiques dels preadolescents i adolescents escolaritzats a Catalunya, la Franja i les Illes Balears, i observar els canvis que es produeixen en el salt entre primària i secundària –és a dir entre 6è de Primària i 1r d'ESO–, i l'evolució que segueixen al llarg de l'escolarització fins a 4t ESO. En el cas de les Illes, s'han estudiat els canvis de pràctiques lingüístiques i de consum cultural que experimenten 143 alumnes d'alguns centres de Palma i de la zona d'Inca.

A grans trets, els resultats dibuixen un panorama on la presència del castellà és majoritària fora dels contextos més propers als adolescents, és a dir, la família i l'escola. Bàsicament són dos els factors que afavoreixen un entorn més castellanitzat. Per una banda, amb el pas del temps,

SITUACIÓ SOCIOLINGÜÍSTICA
Els adolescents són un sector fonamental per establir una anàlisi de futur. CRISTINA CALDERER

a mesura que les relacions dins la xarxa social dels enquestats s'ampli- en més enllà de la llar i augmenta el temps que els alumnes dediquen a relacionar-se amb els seus iguals – companys de classe, amics i cosins –, les interaccions en català i tant en català com en castellà disminueixen, mentre que augmenten les que es fan únicament en castellà. Aquestes impliquen que l'entorn de socialització és més castellà que català, principalment a la zona de Palma però també a la zona dels pobles.

Pel altra banda, l'altre gran factor que afavoreix la major visibilitat so-

Presència
El consum cultural és el sector on el català hi és menys

cial del castellà és el consum cultural, sobretot en els mitjans audiovisuals. Si bé, a mesura que els adolescents enquestats canvien de curs, l'ús del català augmenta en la majoria d'àmbits, el consum cultural és el sector on la llengua catalana presenta una menor presència. Per exemple, en el cas de la televisió, àmbit on l'oferta és gairebé únicament en castellà, en el pas de Primària a Secundària, els canals en català perden bona part dels seus espectadors a causa, principalment, de la manca d'una oferta adequada als gustos dels adolescents. La lectura de llibres, activi-

tat a la qual els enquestats cada vegada dediquen menys temps, és on el català presenta major percentatge de consum, encara que, així i tot, es troba superat pel consum de llibres en castellà. Pel que fa a la llengua dels cantants o grups més escoltats, el castellà i, sobretot amb el pas dels anys, l'anglès són les llengües majoritàries. Ara bé, la música en català experimenta una pujada important entre el primer i el darrer curs d'ESO, fins a duplicar els percentatges de consum que presentava a Primària. Finalment, amb relació a les llengües que els enquestats utilitzen a la xarxa, cal diferenciar entre els usos com a consumidors de pàgines web i els usos com a productors, bàsicament en l'ús d'eines de comunicació. En el primer cas, el català torna a ser una llengua minoritària, encara que el consum de pàgines web en aquesta llengua augmenta al llarg de l'etapa analitzada. En el cas dels usos com a productors, aquests es troben més relacionats amb la llengua de l'interlocutor. És per això que l'opció d'utilitzar tant el català com el castellà és la majoritària.

Vists els resultats d'aquest estudi i davant la situació general que presenten, sembla que els esforços en política lingüística s'haurien d'encaminar a fer més present el català en el context quotidià del jovent. Una bona manera de fer-ho seria reforçar la presència de la llengua catalana en els mitjans de comunicació i, alhora, oferir una programació atractiva per a aquestes franges d'edat. Les dades demostren que quan hi ha una oferta de productes en català interessant, com en el cas de la lectura, la música i de les pàgines web, els adolescents s'hi acosten i els consumeixen.

Si vols menjar

Serem a Carrefour
(General Riera)
i a El Corte Inglés
(Av. Alexandre Rosselló)
fins al 30 de novembre

Comandes al 639 737 630

ENTREVISTA

Marta Fuxà

DIRECTORA GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DEL GOVERN BALEAR

Consens L'actual responsable de Política Lingüística a les Balears no s'ha trobat un terreny fàcil. Les línies de suport a la llengua catalana a les Illes varen ser eliminades en la passada legislatura. Marta Fuxà parla de la necessitat de consens i d'implicació social

“Hem de fer possible la vida en català a les Balears”

CRISTINA ROS
DIRECTORA DE
L'ARA BALEARS

Des del passat mes de juliol, poc després de formar-se el nou Govern balear, la menorquina Marta Fuxà és la responsable de la custòdia i dinamització de l'ús de la llengua catalana a les Illes. Aquesta llicenciada en Filologia Catalana, funcionària de carrera del cos de professors d'ensenyament secundari i, del 2009 al 2015, presidenta d'Acció Cultural de Menorca, és conscient que assumir la Direcció General de Política Lingüística del govern d'esquerres significa haver de tornar a activar fins i tot el departament que dirigeix, atès el desmantellament sistemàtic que hi va dur a terme l'Executiu presidit pel popular José Ramón Bauzá en la passada legislatura. Marta Fuxà parla tan suau i baixet com contundent sobre la situació que viu la llengua catalana a Balears i sobre la necessitat d'engegar mesures de dignificació dels signes d'identitat.

Fa poc més de tres mesos que va assumir la Direcció General de Política Lingüística a les Illes. Teniu ja una diagnosi de la salut de la llengua catalana a les Balears?

El català a les Illes viu un retrocés clar respecte de la situació que tenia fa quatre o cinc anys. Aquest fet no només ve donat pels atacs tan directes que ha patit en la darrera legislatura, sinó també per un relaxament en l'ús de la llengua pròpia en certs sectors. S'ha de tenir en compte que, alhora, les polítiques en contra de qualsevol cosa que fes olor de català per part del Govern de Bauzá també feren reviscolar la voluntat de defensar i posicionar-se en qüestions identitàries, especialment a favor de la llengua. I el fet és que persones fins ara no gaire actives s'activaren. Fins i tot una part dels votants del PP se sentiren incòmodes davant un discurs tan reaccionari i de menyspreu cap a la pròpia identitat.

En quin sentit esmenta la relaxació com a factor determinant del retrocés del català a les Illes?

És una realitat que hi ha una relaxació general en la manera d'expressar-nos. Ens trobam amb moltes persones que, per la seva significació pública, haurien de tenir cura de la manera com fan servir la nostra llengua i, en canvi, no hi donen importància. Em refereixo a polítics, a empresaris representatius i a altres persones que si fessin un ús adequat i actiu de la llengua catalana podrien servir de referent, d'exemple per a la resta de la població. Al català de les Illes li seria molt positiu tenir un Guardiola.

Hi ha altres actituds de les quals vos deis relaxades.

Sí, de fet, el relaxament té a veure amb la societat actual i l'ús que es fa de les tecnologies i de les xarxes socials, en què la gent, en general, no té cura d'expressar-se amb correcció. També és una realitat que els joves acaben l'escola i fins i tot la universitat amb grans mancances en el llenguatge. No només en català, ens passa amb altres llengües. Les repercussions d'aquest ús incorrecte o d'aquestes mancances s'arrossegueuen de per vida, perquè en l'expressió el contingut i la forma han d'anar lligats. Ja pot ser significatiu allò que vols dir, que si no li dones la forma correcta el teu missatge quedarà empobrit.

Al marge de provocar la mobilització més gran que s'ha fet mai a les Illes, la marea verda, què va significar el decret del TIL (Tractament Integrat de Llengües) per a la llengua catalana?

El TIL no era més que una via per fer un atac flagrant a la llengua i intentar eliminar el català de l'ensenyament, un dels pocs àmbits en què la llengua té un pes significatiu a les Illes. Va ser una estratègia retorçada que, a més, feia servir una demagògia perversa basada en la necessitat de saber anglès i reforçar-lo. Tot d'una ja va quedar ben clar que no hi havia cap voluntat de millorar l'anglès perquè ni tan sols posaren els recursos per fer-ho amb unes mínimes condicions. Volien debilitar el català a l'escola, res més. De fet, el Govern presidit per Bauzá va exercir de braç executor de les polítiques i voluntats del govern espanyol, d'una dreta d'allò més excloent de tots els signes d'identitat que no siguin els centralistes.

Objectiu
“Cal engegar un pla de xoc per recuperar la presència i el prestigi de la llengua”

Situació
“La llengua catalana a les Illes viu un retrocés clar respecte de fa 4 o 5 anys”

ment, un dels pocs àmbits en què la llengua té un pes significatiu a les Illes. Va ser una estratègia retorçada que, a més, feia servir una demagògia perversa basada en la necessitat de saber anglès i reforçar-lo. Tot d'una ja va quedar ben clar que no hi havia cap voluntat de millorar l'anglès perquè ni tan sols posaren els recursos per fer-ho amb unes mínimes condicions. Volien debilitar el català a l'escola, res més. De fet, el Govern presidit per Bauzá va exercir de braç executor de les polítiques i voluntats del govern espanyol, d'una dreta d'allò més excloent de tots els signes d'identitat que no siguin els centralistes.

Què necessiten les Illes perquè la llengua catalana tingui una salut millor?

Aquesta és una feina que porta el seu temps i que no es pot fer sense la implicació de tothom. Cal que tots remem en la mateixa direcció. Amb aquest objectiu hem convocat el Consell Social de la Llengua Catalana, com a òrgan de consulta, planificació i assessorament, que durant la le-

gisatura passada va quedar sense efecte. Per part del Govern balear, s'han d'afavorir sinèrgies positives per fer més present la llengua al carrer. Cal engegar un pla de xoc per recuperar la presència i el prestigi de la llengua. I ho hem de fer en positiu i de manera amable. Tenir una llengua pròpia és una riquesa i s'ha d'entendre com un dels grans atractius.

Quines seran les vostres línies d'actuació?

Volem treballar en tres àmbits d'actuació diferents. D'una banda, hem de dignificar la llengua, recuperant-ne els usos i el prestigi, que el català sigui la llengua d'ús habitual no només dels representants polítics, sinó també dels principals agents socials i dels mitjans de comunicació. No només IB3 ha de recuperar les indicacions i el model lingüístic establert per la UIB, sinó que s'ha d'intentar que aquestes pautes arribin a altres àmbits. En una altra línia, hem de fer possible la vida en català a les Illes Balears. Per aconseguir-ho, no només s'hauran d'obrir línies d'ajut a les publicacions, a la producció cultural, a les entitats que treballen en favor de la llengua, sinó també estendre'n l'ús a àmbits tan diversos com l'esport, el turisme, el teixit associatiu, en el món sanitari o al món digital.

ISAAC BUJ

Heu parlat de tres àmbits de treball. Quin és el tercer?

Com a tercera línia ens proposam treballar les actituds lingüístiques. Cal recuperar la pau social per evitar situacions de conflicte o de rebuig de la llengua catalana en la pròpia terra. A través de campanyes i mesures diverses es vol recuperar

Pressuposts
"Els comptes del 2016 han de permetre fer política lingüística"

la consciència d'identificació i unitat de la llengua, afavorir les actituds lingüístiques positives i promoure el fet incontestable que la llengua és una eina d'integració i de cohesió social. Per tot això, estam elaborant un full de ruta.

Tindreu recursos econòmics i hu-

mans per fer tota aquesta feina?

De moment, el que ens hem trobat és una Direcció General de Política Lingüística desmantellada i sense pressupost. En els comptes del 2016 és imprescindible dotar de recursos aquesta Direcció General, tant econòmics com de personal tècnic.

Tindreu el suport de la resta del Govern per fer-ho possible?

La resta del Govern s'ha d'implicar en la política lingüística i no basta mostrar bona disposició. Tampoc no és suficient haver fet una Direcció General, si no es posen els mitjans necessaris, estarem enganant els electors. La realitat és que ara mateix tenim una situació molt precària. Però també ho és que la societat ha volgut un canvi en aquest sentit. No podem oblidar que un dels factors que varen dur al canvi polític va ser la defensa de la llengua i d'altres signes d'identitat. Els partits que governem, ens hi varem comprometre. Així que ho hem de fer. Si no, no s'hauria d'haver dit.

Model lingüístic

"No només IB3 ha de recuperar les indicacions de la UIB, s'han d'estendre a altres àmbits"

Referents socials

"Al català de les Illes li seria molt positiu tenir un Pep Guardiola"

L'Any Lull és a punt de començar.

La celebració dels 700 anys de Lull també ens ha de servir com a eina per fer pedagogia i prestigiar la nostra llengua i cultura. L'hem d'aprofitar, hi hem d'anar de la mà perquè és el personatge més universal que tenim. A més, el 2016 farà 30 anys de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística. Serà un moment oportú per fer-ne una revisió.

Creis que a una societat eminentment turística com és la balear es fa més difícil la normalització de la llengua?

Crec que això ho hem tingut mal entès. Si jo ratll en català a persones de fora és perquè els vull oferir la meua llengua i que s'hi sentin bé. La llengua catalana ha de ser entesa com un valor afegit el qual ja oferim a tots els que vénen a estar entre nosaltres. —

Tu sueño hecho realidad

Finca S'Olivaret

www.solivaret.com
T. 971 51 08 89
Alaró-Orient, km 3